

טיב הקהילה

ב"ד

פר' חיי שרה
כ"ד חשוון תשפ"ב
 זמני הדלקת הנרות ומרצ'ש
הדרה"ג 5:17
מוצש"ק 6:29
ר"ת 7:09
 סוף זמן קריאת שמע ותפילה
סוק"ש א' 8:52 | סו"ת א' 10:02
סוק"ש ב' 9:35 | סו"ת ב' 10:31
ליון מס': 592

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
 בנושאות מורנו ורבנו הרה"צ
 רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

בענין ערך הבעלי חיים והאיסור לצערם

לא, ועל כן נתנו לבקש רק את צרכיו, ואם 'בעלת חסד' היא תביע את פליאתה על כך שאינו מבקש רק על צרכיו, ולכן מלבד מה שתשאב שנית עבור הגמלים גם 'תאמר' שתה וגם גמליך אשקה, וזאת כדי להוכיח את אליעזר על כך שאינו מתחשב רק בצעריו ולא בצערן של הבעלי חיים. ואכן הוכיחה הצדקת רבקה את עצמה כבעלת חסד של אמת, שרחמיה הם גם על בעלי חיים המצטערים, ואשר על כן ראויה היא להידבק במשפחתו של אברהם אבינו.

זה הדבר שאין לזלזל בבעלי חיים אינו מורש ברוב בני אדם, אך צדיקים היו מאוד זהירים בדבר, וכן הוא מחובת כל אדם להבין שכל מה שברא השי"ת בעולמו יש בו צורך לתכלית הבריאה, ותכלית הבריאה הלא היא גלוי אלקות, ולא תמצאנה כי אם בעולם המלא גם בכל הבעלי חיים, על אף שקצרה בינתנו להבין האין מתגלה אלוקותו יתב' על ידם, ועל כן אסור לזלזל בשום בריאה, ומחובת האדם להיות זהיר מאוד שלא לצערם כי כלפי הקב"ה שווים הם אל האדם, וכשם שעולם בלא אדם אין בו תכלית, כך עולם בלא כל הבעלי חיים אין בו תכלית.

מלבד תכליתם לשמים רואים שיש בהם גם תועלת לעולם הגשמי, וכפי המובא בחז"ל (אוצר המדרשים אלפא ביתא דבן סירא עמוד 47), שדוד המלך התקשה על הצורך בבריאת אדם משוגע, ובריאת יתוש ועכביש, ואמר לו הקב"ה: אתה בעצמך עוד תצטרך להם, ואכן כך היה: כשברח מפני אבנר נזקק לקורי העכביש, וכשברח מפני שאול הוצרך לעקיצת היתוש וכו'. וכשנתפס בידי אבימלך הצטרף לשגעון, הרי לנו שכל פרט בבריאה מחושב לפניו יתברך, ולכל דבר בעולם יש מטרה שלשמה הוא נברא.

וידוע גם המעשה המובא בחז"ל (תענית ב) באחד התנאים שאמר לאותו אדם: כמה מכוער אתה, וענהו הלה: לך לאומן שעשאני, והיתה כוונתו שאם הקב"ה ברא אותי כך - סימן שצריך הוא אותי כך בעולמו, ונמצא שהנך מזלזל בבריאה כולה! [ענין שם כל העניין בארוכה אין שהתחייט אחר כך על דבריו אלו].

לכן צריך האדם להבין, שאם רצה הוא לכבד את הבורא בעולם, עליו לכבד את כל הבריאה ממש, משום שהבהמה והאדם וכל שאר הנבראים שווים הם לפני ה' יתברך. ומתוך כך ילמד האדם להיות שפל בעיניו, ואז יגמול חסד עם כולם בשווה, גם עם בעלי חיים.

מטעם זה נצטוונו על איסור 'צער בעלי חיים' (בבא מציעא לב), ולא עוד אלא שמוטל על האדם חיוב להאכיל את בהמתו עוד לפני שאוכל בעצמו, וכמאמר חכמינו ז"ל (גיטין סג): 'אמר רב יהודה אמר רב: אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר: (דברים יא, טו) 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך', והדר 'ואכלת ושבעת', עכ"ל הגמרא, וזאת כדי להראות בזה שלפניו יתברך הכל שווים.

ואכן אליעזר עצמו היה נאה מקיים, כמו שמבואר בפסוקים הלך (כה, לב) 'ויבא האיש הביתה', ודבר ראשון שעשה הוא 'ויפתח הגמלים ויתן מספוא לגמלים', אחר כך - 'ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו', ורק לאחר מכן - 'וישם לפניו לאכול'. והוא כדברי הנ"ל.

וְהָיָה הַנֶּעֱרָ אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הַפִּי נָא כִּרְדִי וְאִשְׁתָּה וְאִמְרָה שְׂתָה וְגַם גַּמְלֶיךָ אֲשַׁקֶּה אֶתָּה הַכֹּתֶה לְעַבְדְּךָ לְיַצֵּק וְכֹה אֲדַע פִּי

עֲשֵׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנָי: (כד, יז)

ופירש"י: אותה הכחת - ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים וכדאי ליכנס בביתו של אברהם.

הנה מדברי רש"י שביקש אליעזר לדעת אם היא בעלת חסד, יש לתמוה למה לא הסתפק אליעזר בכך שהגערה תמלא אחר בקשתו המפורשת, ותתן לה מים להחיות את נפשו, הלא גם בזה היתה מוכיחה שביא 'בעלת חסד', ולמה הוסיף והתנה שגם תוסיף על בקשתו לשאוב מים גם להגמלים.

אלא - ביארו בעלי המוסר - כשרואים אנשים המטיבים עם הזולת כשהם מתבקשים, עדיין אי אפשר לקבוע שאכן ב'בעלי חסד' עסקינן, ייתכן מאוד שאינם מתכוונים כי אם להטיב עם עצמם, ויודעים הם שאחרי שיטיבו עם הזולת יקבלו תואר של בעלי חסד, וכולם יברכו אותם בקול רם על פעולותיהם הברוכים. חסד זה אינו מוגדר בשמים כחסד, שהרי אין האדם מכוון כי אם לשם תמורה, והינו דומה לחנוני המספק סחורה לשם ממון...

מתי כן יכולים לקבוע שמדובר בבעל חסד של אמת? כשהאדם מטיב גם מבלי שיתבקש! זוהי הוכחה שאין האדם מבקש למלא משאלות זולתו כדי להתכבד, כי בכגון דא אין האדם מוסיף לעיין בצעריו ובצרכיו של הזולת כדי להוסיף חסד על המתבקש, והעושה כן מוכיח כי חפץ הוא בחסד של אמת, ומצוקתו של הזולת נוגעת ללבו, ולכן אחר שנוכח בצעריו וחפץ להקל עליו מעיין היטב אם ישנם עוד דברים המעיקים עליו, כדי לחלצו באמת מן המצר.

כיון שכן לא היה ביכולתו של אליעזר לעמוד על מהותה של רבקה כי אם אחר שיבקש ממנה רק מקצת צרכיו, ורק אז תוכיח את עצמה, אם תעשה רק כפי בקשתו אין בכך הוכחה שלשם חסד נתכוונה, אולם אם תתבונן בצרכי המבקש כדי למלא כל משאלותיו, אז תהיה זו הוכחה אמיתית שלשם חסד נתכוונה, והיא אכן 'בעלת חסד'. וכפי שאכן היה לבסוף, שאמרה 'שתה וגם לגמליך אשאב', והוכיחה בזאת שחפיצה באמת לגמול חסד, וראויה היא להיכנס בביתו של אברהם. כך ביארו בעלי המוסר.

ואמרתם גם אני ליישב את הדברים באופן אחר, כי החפץ באמת להטיב חושש גם מצערן של בעלי חיים, כי הרצון להטיב נובעת מלב טהור שאינו סובל צער הבריות, וכיון שכן מה לו אם מדובר בצערן של אדם או מצערן של בעלי חיים אחרים, הרי בסופו של דבר כולם הם ברואים של הקב"ה, וכשם שרחמינו של הקב"ה הם על כל מעשיו, כך גם רחמינו של החפץ להטיב הוא על כל הברואים. [וראה בספרינו 'טיב התורה' (פרשת וירא כב, יג) שזו היתה מידתם של אברהם ויצחק אבינו].

מידה זו רצה אליעזר לראות ברבקה, אם גם לדעתה אין הבדל בין אנשים לבעלי חיים ובכך יזכח שאכן 'בעלת חסד' היא אם

טיב המערכת

עושים חסד ואמת

רבות נשאלה השאלה מאיזה גיל ראוי האדם להינשא מאימתי ראוי הוא לבנות בית בישראל, יש היום הרבה דעות בעניין זה, יש קהילות שבהם מקפידים להתחתן מוקדם ככל האפשר, ויש שלא מסהרים ואילו במשנה אנו יודעים שכתוב בן שמונה עשרה לחופה, ורבקה אמנו בכלל נישאה ליצחק בהיותה ג' בת שנים אבל יצחק היה בן ארבעים בקחתו את רבקה אז מהו חזון הנכון? כדי לענות על השאלה עלינו להבין מה תכלית הנישואין, ומה הופך את האדם להיות ראוי לבוא בבית נישואין.

השידוך הראשון המוזכר בתורה הוא השידוך של יצחק ורבקה ומאותו שידוך קדוש אנו לומדים עד היום הרבה יסודות בענייני שידוכים ובניית בית בישראל, וכך התבצע השידוך המיוחד הזה: אברהם אבינו שלח את זקן ביתו לחפש אשה לבנו יחידו וממשיך דרכו, וכל מצאית ובהירת השידוך היה בדרך ניסית ומיוחדת, ולאחר שנמצאה הנערה המתאימה אוסר אליעזר למשפחה 'זענה אם ישכם עושים חסד ואמת את אדוני הגידו לך, אם נתבונן היטב בסיטואציה נגלה כי מילים אלו תמהות ביותר, שהרי לפני כן מתאר להם אליעזר את רוב עושרו של אדונו וייחוסו של המשודך - יצחק, ופתאום הוא מבקש מהם שיעשו עמו חסד? והרי מנישואיה ליצחק היא רק תרומה או מדוע הוא קורא לזה 'חסד עם אדוני'?

ברם אפשר לומר שדבריו אלו של אליעזר מכוונים היו לרבקה, חוה למעשה המשך התנאים שלו להתאמת השידוך, וכך הוא אוסר לה: 'אם ישכם עושים חסד ואמת את אדוני - אם את מבינה שבבית בית יסודה בעשיית חסד איש עם רעהו, אזי את מתאימה להיות רעייתו של השני שבאבות הקדושים חוה תנאי הכרחי להמשך השידוך, ולמעשה זהו תנאי הכרחי בכל בית, אם רוצים שיהיה בית רוצים שיהיה לשידוך קיום צריכים לדעת שהתנאי הראשון לכך הוא לרצות להיות 'נותן' ולא לרצות להיות 'מקבל', דבר זה אינו תלוי בגיל או בכל דבר אחר, וכשמבינים את זה אפשר בהחלט לגשת לשידוך.

(ע"פ טיב הדרה"ג חיי שרה)

ניתן לשפוע את שיחותיו של פורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
 באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
 ההודעות

באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק

א. כל מה שאסור לדבר, אפילו בלשון הקודש אסור לדבר, ואפילו תיבה אחת אסור (סי' ס"ז מהנהגות).

ב. במקום שאסור להפסיק בדיבור אם מותר אז לכתוב, ו"א דסור, ובתשובות והנהגות מדיבור (שלמת חיים סי' ס"ז), ובתשובות והנהגות (הרב סי' ס"ז) כתב דנראה לענין הפסקה, שכתובה לא מפסיק, שדיבור דהיינו מינו מקלקל לדיבור, ולא כתיבה דלא נחשב להפסקה דהוה לזה כאינו מינו, ולפי"ד במקום שמותר להפסיק בדיבור עדיף כתיבה מדיבור.

ג. לאפרושי מאיסורא דלית ליה תקנתא, מותר לרמוח, ואפילו להפסיק, דלא גרע מפוסק מפני היראה והכבוד, דכבוד שמים עדיף (ה"ח סי' ס"ז).

ד. כששואלים שאלות איסור והיתר אצל המורה, יכול לענות בין פרק לפרק, אך כשהשואל הוא בר דעת ממתין עד שגומר התפילה, וכן נכון לעשות, אם לא כשהענין נחוצו שעתה דאז מצוה לשאול גם באמצע התפילה, והמורה מפסיק בין פרק לפרק ומשיב להשואל (שה"ש סי' ס"ז).

ז. לפי מהנהגה כהיום שאין אנו נוהגין לשאול בשלום בבית הכנסת בעת התפילה, חלילה לשאול או להשיב אפילו דברי תורה לא בין הפרקים ולא בפסוקי דזמרה (ה"ח סי' ס"ז), ואפילו אין מתפלל בבית הכנסת (ה"ח סי' ס"ז).

ז. וזה דוקא כשעומד במקום שאינו רשאי להפסיק בביטול בעלמא, לא הוא הכי שואל בשלום תיבוי ואפילו בבית הכנסת (א"י ושלמה סי' ס"ז), ומכל מקום יש להחמיר היכא דאפשר שלא לשאול בשלום אדם בבית הכנסת (ה"ח סי' ס"ז).

ז. בפסוק שמע ישראל, וברוך שם כבוד מל"ן לא יפסיק בהם כלל, שאין דבר גדול מקבלת מלכות שמים ומטעם זה לא יפסיק ג"כ בין שמע ישראל לבשמי"ו שגם הוא מכלל היחוד (סי' ו"ב סי' ס"ז).

ז. ומשמע דאפילו קדיש וקדושה וברכו לא יענה כשאומר שמע ישראל (ה"ח סי' ס"ז).

ש. ואפשר דאם קורא קריאת שמע לאחר ג' שעות, דהוא רק כקורא בתורה, צריך להפסיק אפילו מבפסוק ראשון (ה"ח סי' ס"ז).

י. ו"א דאותם שקורין קריאת שמע בבוקר, ואח"כ כשאומרים ברכות קריאת שמע קורין גם קריאת שמע שנית הוי דינו כבין הפרקים גם באמצע קריאת שמע, דהא דין אמצע הפרק משום ק"ש לא שייך כאן דהיינו בין ברכה לברכה (ועיי' ס"א).

יא. מי שמניח תפילין דר"ת וקורא קריאת שמע בלא ברכות לא יפסיק בהינם, אבל שואלים מפני הכבוד אפילו באמצע פרק (ועיי' ס"א).

יב. ולענין אם מותר לענות אמן בין הפרקים של קריאת שמע וברכותיה, ה"ח"א (בבלי כ"ט סי' כ) כתב דאינו מותר לענות רק האמן מן הברכה עצמה שסיים עתה ושמעה גם מחביו, אבל הפמ"ג וכן בחידושי רע"א הסכימו דכל אמן מותר לענות בין הפרקים (ה"ח סי' ס"ז).

יג. השומע בין הפרקים מי שעולה לתורה ומברך ברכת התורה, עונה ברוך ה' המבורך

במעלת היגיעה לקיום המצוות

וירץ העבד לקראתה ויאמר הנמיאני נא מעט מים ספוד: (ס"ה, ופרש"י: לוי שראה שקלו חמים לקראתו.)

החסד של רבקה

עיינ בספר 'מלכה של תורה' שפירש שרשי"ל למד כן מדכתיב 'וירץ העבד', ואין אנו רואים סיבה לריצה זו, אם לא שנאמר שהיה זה כתוצאה מהתפעלותו בראותו שהמים עולים לקראתה.

אולם בפירוש הרמב"ן הביא, שהתורה בעצמה רמזה על כך מדכתיב (בפסוק ס"ה): 'ותמלא כדה ותעל', ולא כתיב 'ותשאב', כמו שכתוב להלן (בפסוק ט) 'ותשאב לכל גמליו'.

ומדיוקו לחלק בין 'תעל' ל'ותשאב' צריכים לומר שלא עלו המים לקראתה אלא כשהיתה בכונתה למלא כדה לצרכה, אולם כשביקשה למלא עבור גמליו של אליעזר הצריכה לשאוב כדרך כל השואבות, כי כאמור נאמר שם 'ותשאב', וצריך להבין מדוע לא זכתה גם אז שיעלו המים לקראתה.

מעלת הטורח בקיום המצוה

מכאן לימד הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע בספרו 'קדושת לוי' שכלל שיעסוק האדם ביגיעה של מצוה שבח הוא לו, וכיון שבשאיבתה לגמלים כיוונה לשם מצוה לכן הניחו לה לשאוב ולהתייגע, והא לך לשונו: 'ונראה בסייעתא דשמיא, דהרי אמרו חז"ל (פסחים ק"ד) דמצוות צריכות כוונה, והעיקר במצוות הוא המחשבה שעושה בזה רצון הבורא, ולכן, בפעם ראשונה שאו בדעתה היה לשאוב המים לצורכה, לכן עלו המים לקראתה שלא תטריח עצמה, כיון שכונתה היה לשאוב לעצמה, מה שאין כן בפעם השנייה שכונתה היתה לגמול חסד ולהשקות הגמלים של אליעזר עבד אברהם, אז לא עלו המים לקראתה, כי כשאדם עושה מצוה - יותר חשוב הוא לעשות הפעולה, כיון שבעשותה לשם מצוה נחשב לו יותר למצוה' עכ"ל.

ודבריו הקדושים יש להם מקור בדברי חז"ל (שבת קט"ט) שסיפרו על התנאים והאמוראים הקדושים שטרחו בעצמם כדי לכבד את השבת, ועיינו שם. ודבריהם הם מקור להכרעת השו"ע (א"ח סימן ט ס"א) שהאדם בעצמו יעסוק בהכנת צרכי שבת, וגם אם יש לו כמה משרתים מן הראוי שיכבד את בוראו בגופו ובעצמו יעסוק במצוות השבת.

לפום צערא אגרא

הדברים צריכים לשמש כחיזוק למי שנטל עליו משימה של מצוה על עצמו, ובבואו להוציאה אל הפועל מתברר שלא יזכה להביאה לידי גמר כי אם אחר יגיעה מרובה, שלא יבוא לידי יאוש ורפיין חלילה, כי עליו לדעת כי מן השמים חפצים לזכותו במצוה שערכה רב, ולכן מוסיפים למצותו הרבה עמל וטורח, וככל שמתרבה יגיעו מתרבה שכרו, ככאמר חכמינו ז"ל (אבות ה, כ) 'לפום צערא אגרא', ולכן יגיל וישיש בגורלו והלוק.

וראה מה שהעתיק ב'שערי תשובה' (א"ח סימן ט ס"א) בשם כוונת הארי"ז ז"ל (מכתבת הקדוש) בזה"ל: 'הזיעה שאדם מויע בצרכי שבת הם סגולה למחיקת העונות כמו הדמעות, ולכן צריך לטרוח הרבה בשביל כבוד שבת' ע"כ. [ועיי' שרי"ב גם על מצוות וספוד שיש בהם טורח]. הרי לנו מדבריו שבנוסף מה שזוכה לשכר מרובה בזכות היגיעה וזוכה על ידה גם כן ל'כפרת עונות'.

מעשה רב

ואכן חסידים ואנשי מעשה היו מחבבים מאוד כל טירחא של מצוה, ואספר מה ששמעתי ממורי חמי הרה"ח רבי יצחק דוד ברייטשטיין זצ"ל, מה שבידיו הוה עובדא בעוודא אברך צעיר, אז היה זקוק להלוואה, ושמעו של רבי משה ורובנבלט ז"ל שניהל גמ"ח בביתו הגיעה לאזניו, רבי משה היה גר ברובו שבטי ישראל, סמוך ונראה לביתו של הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל (משמשו הידוע של הרה"ק רבי שלמה מחזקוני ז"ע), ומז"ח לא ידע עדיין בדיוק היכן גר רבי משה, ובהגיעו סמוך ונראה לביתו של רבי משה, פגש רבי אלי ז"ל, ושאלו לכתובתו המדוייק של רבי משה. רבי אלי - שכבר היה אז זקן - ביקש להוליכו עד לביתו של רבי משה, הוא עבר עימו לציוד השני של הרחוב והלך עמו עד ביתו של רבי משה.

מלכתחילה כשהתחיל רבי אלי ללכת עם מו"ח, הבין מו"ח כי הדרך כרוכה בפיתולים ועיקולים וקשה לו לרבי אלי להנחות לו הדרך, ולכן העדיף שיתלוה אליו, אולם בהגיעם לפתח ביתו של רבי משה הבין מו"ח כי לחינם טרח רבי אלי, כי היה ביכולתו להראות לו את זרכו ממרחק, והעלה את תמיחתו באזני רבי אלי, למה ראה לנכון להטריח עצמו על חינם, נענה רבי אלי ואמר במתק לשונו: 'עם שטייט אין ספרים הקדושים, אז ווען א איד טוהט א מצוה, איז ער דבוק מיטן בורא עולם! - וואס הארט דיר אז איך בין דבוק נאך אביסל צייט מיטן בורא עולם... (תרגום: כתוב בספרים הקדושים, שבשעה שיהיה עושה מצוה, וזה וזכה להתדבק בבורא עולם, ומה אם כן איכפת לך שאהיה דבוק בבורא עולם עוד מעט זמן...) ואמר לי מורי חמי זצ"ל, שמא נחזק בלבנו דיבוריו ועורגתו של רבי אלי למצוות, ומאז הינו יודע פרק בחיבה של מצוה, ובעיקר בחיבה של 'טורח במצוה'.

עוד עובדא מענין זה (ובא בספר חפץ חיים על התורה), הרה"ק בעל ה'דברי שמואל' מסלאנים, שלח פעם את בן אחיו בעל ה'ברכת אברהם' מסלאנים אל מן ה'חפץ חיים' לדבר עמו בענין ציבורי שעמד על הפרק. ואחר שמילא הברכת אברהם שליחותו נפרד מן ה'חפץ חיים' לשלום ושב על עקבותיו. והנה תוך כדי הילוכו שמע שקוראים בשמו, כשפנה אל אחוריו לראות מיהו הקורא ראה את החפץ חיים בכבודו ובעצמו. היה זה לעת זקנותו המופלגת של החפץ חיים שכבר גברה עליו החולשה, והבין הברכת אברהם שהחפץ חיים מבקש לומר לו עוד פרט נחוץ מענין המדובר, ולכן ראה לנכון להטריח עצמו ולדלג אחריו. אולם כשהשיגו ה'חפץ חיים' אמר להברכת אברהם, 'דעו לכם שיש כאן במשעולי הרחובות ביצות מרופשות. תושבי המקום מכירים בהם והולכים סחור סחור, אבל מי שאינו מאנשי המקום, עלול להכנס לתוכן ולרפש מגפיו, על כן הרשוני להדריך אתכם בדרככם'. ולוויחו עד לכיכר העגולות... החפץ חיים שכבר היה לכל הפחות בשנות התשעים התגבר על חולשתו ורדף אחריו אברך צעיר [הברכת אברהם היה אז כלל היותו כ"ו שנים], גם כי מצוה שהוצרך לכן יגיעה עצומה לא שימשה כסיבה לדלג עליה.

גם אני ראיתי לעובדא כעין זו אצל הגאון הצדיק רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל - ראב"ד עיה"ק ירושלים. היה זה כשערכו 'שלום זכר' בביתו של רבי ליפא זילברמן ז"ל, ששימש כמשגיח בת"ת קמניץ, ולכן היו מבין תלמידי הת"ת שראו לנכון להשתתף בשמחתו. בין הבאים היה הגאון רבי ישראל יעקב ז"ל, וכשחזר על עקבותיו פגש בו אחד הילדים שכלל לא הכירו, ומבלי לדעת מיהו הדמות הניצב נלגדו שאלו האין מגיעים לביתו של רבי ליפא, והראב"ד לא חסך על כוחותיו וחזר על עקבותיו כל הדרך כדי להראות להילד היכן מעונו של רבי ליפא. אז נוכחתי לדעת גדולתו וענוותנותו.

שבת המקום ב"ה וקילוסו

פירש רש"י: "כי ידעתיו - לשון חיבה וכו'" ע"כ. ומבואר מדברי רש"י, 'סגי ליה. והרבה יותר ממה שהאבא אומר ומוכיח בביתו הוא מלמד ומורה בעצם מהותו, ואת מה ש'הוא' זה גופא הוא 'אומר' ודו"ק.

[על פי "טיב התורה" - פרשא דידן]

• § • § •

כבר נעמדו המפרשים על אתר, מה ראה אליעזר לפרט כאן את כל גדלות אברהם לפרטי פרטים, שהשי"ת ברכו מאוד בצאן ובקר כסף וזהב ועבדים וכו'. ובפשטות נתכוון אליעזר לרמוז להם שכל העושר והכבוד הזה עתיד להיות של יצחק, כדי שירצו להשתדך עימו.

ברם שבעים פנים לתורה, ובדרך הרמז נראה על פי מ"ש בספה"ק שהדיבור המכוון כאן הוא דיבור התפילה. ולכן "לא אוכל עד אם דברתי דברי", היינו שאתפלל

תחילה לפני השי"ת, כי אסור לאכול לפני התפילה.

ולפי זה יתפרש המשך הפסוקים, בהקדם מה דקיימא לן (עבו"ז ז'): "לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל", שאין ראוי לגשת אל המלך תיכף עם המבוקש, רק פותחים בכבודו של מלכות, בדברי שבח והודאה לרצות את המלך, ומתוך כך יבוא ממילא אל מבוקשו.

והנה כשאמר אליעזר שצריך להתפלל תחילה, השיב לו: "ויאמר דבר", כלומר תדבר תיכף אותו דיבור המבוקש בתפילתך, בלא שום הקדמות של שבח ושל הודאה, לפי שחשבו שעיקר התפילה היא המבוקש בלבד.

אך על כך ענה להם: "עבד אברהם אנכי וגו'", ואברהם אבינו אינו פורץ מיד אל מבוקשו, רק מקדים לפתוח בשבח והודאה לה', כמו שפותחים אנו בשמונה עשרה בברכת 'מגן אברהם' שהיא כולה שבח המקום ב"ה.

ותיכף מתחיל אליעזר בסדר תפילה כפי שהסדיר הלכה למעשה, והיינו שפותח כאן אליעזר בתפילתו ומקדים בדברי ריצוי של שבח והודאה לה' על אשר ברח את אדוני מאוד. ולכוונה זו פורט ומאריך בכל הפרטים שמודה עליהם להשי"ת, ורק לאחר שסיים את הודאת שבח המקום ניגש אל מבוקשו בענין השידוך.

והרי על שם כך נקראים אנו "יהודים", שמודים ומקלסים תמיד לפניו יתברך, כד"א (תהילים עה, ב) "הודינו לך אלקים, הודינו וקרב שמך, ספרו נפלאותיך". ושבח הודיה זו נעושה בשורש נקודת חיות איש יהודי, ולכן נקרא שמו עליה. כי במעמקי לב יהודי פנימה פועמת תמיד הודאה וקילוס ליוצרו. וחלק אלקי ממעל הבורע בקרבו שורש חיות האדם מיחל תמיד לאלקיו להודות ולהלל לפניו, כשם שכל עלול משתוקק לעילתו, השיר והשבח לחי העולמים. [ויעויין נא בדברי הרמב"ן הנודעים ביסודות האמונה בשלהי פרשת בא (שמות יג, טז), שעיקר יצירת האדם בעולם היא כדי שיודה וישבח להשי"ת על שבראו בעולמו עי"ש].

[על פי "טיב המועדים תנוכה" - עריכה חדשה]

• § • § •

אחת מנשים צדקניות שבירושלים קרתא דשופריא, אלמנה מזה שנים רבות, נוסף לה מלבד צרת אלמנותה גם בן חריג בתסמונת דאון רח"ל, שכבר עבר את גיל החמישים, והאם

המסורה צריכה כל העת לטפל בו לבדה ולדאוג לכל צרכיו, בהיותו 'מוגבל' בהרבה תחומים. ויחד עם זאת גם לתחזק את הבית ולהביא פרנסה, וכל זאת ללא שום עזרה וסיוע.

באחת משיחותיה עם אחיה, מגדולי הרבנים שבירושלים,

התבטאה באוזניו: די וועלט האט א' טעות אין מיר... [העולם טועים בי],

הם תמיד מתמלאים רחמים עלי, בהסתכלותם עלי כאשר מסכנה זקנה וגלמודה, הטורחת כל העת בטיפולים אינטנסיביים בן החולה והמסכן...

- אבל מי כמוני יודע שאין זה נכון כלל! אדרבה, הבן החריג הזה שנתן לי השי"ת במתנה הוא סימן יפה עבורי שהקב"ה אוהב אותי מאוד! וכאשר קורא הדורות מראש ידע שעתידי אני להיות אלמנה שנים רבות, דאג לכך שלא אשב גלמודה כל החיים בלא שום תעסוקה, ונתן לנו מראש בן חריג.

שנצרך השי"ת להביאו לעולם כדי לתקן מה שצריך לתקן. והפקיד בידי את הזכות הגדולה הזו, לטפל ולגדל נשמה יקרה וקדושה, נפש צדיק כמעט בלא חטא ורוב. ובכך נמצאתי כל שנות אלמנותי עסוקה במצוה רבה ויקרה, להעלות נחת רוח ליוצרי וקוני ב"ה. וכל הימים לרבות הלילות לבי ומחשבתי נתונים לילד טהור וזך זה, כיצד ניתן יותר להדר בגידולו וטיפוחו ולהקל ממנו את מטלת החיים המוגבלים שחפץ השי"ת ממנו בעולמו.

כאשר ידוע שהדבר הקשה ביותר לאשה היא הבדידות וחוסר הענין בחיים, כמ"ש בריש פרק האיש מקדש (קידושין מא.): "טב למיתב טן דו, מלמיתב ארמלו". פירש רש"י: "משל הוא שהנשים אמורות על בעל כל דהו, שהוא טוב לשבת עם שני גופים, משבת אלמנה" ע"כ.

ולפיכך מדי יום ביומו נותנת אני שבח והודאה לפני המקום ב"ה, שהעניק לי נפש זכה וצחה, כדי שאהיה עסוקה בידיים מלאות עבודה כל שנות אלמנותי בטיפול בני החולה, ולהחיש בכך את תיקון העולם, ולא אשב בודדה בשעמום וחוסר תכלית ומטרה בחיים...

ללמדנו בינה, כיצד להסתכל בכל דבר ובכל מקרה בעין טובה, לחתור ולחפש על מה ניתן להודות להשם ולשבח לפניו. - במקום לחפש תמיד על מה ניתן לרטון ולהלתונן... נשנה את מבטינו לטובה, לראות על מה ניתן להודות! - כפי שאנו למדין מטיב מעשה דנו מאותה אלמנה צדקנית, שבה בעת שכולם מתמלאים רחמים עליה ועל טרחתה הקשה, הרי היא עצמה מלאה שמחה בהלל והודאה לה', על אותו דבר עצמו שבשבילו מחשבים אותה הבריות למסכנה גדולה...

[עו]

• § • § •

מרוץ החפץ חיים צוק"ל, היה נוהג פעמים רבות להשיח את לבו הטהור לפני קונו בתמימות ובפשטות, ומדבר לפניו יתברך בשיחה פשוטה וקולחת מן הלב, כדבר איש אל רעהו את אשר על לבבו, כד"א (תהילים קב, א) "תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו".

בערוב ימיו כשכבדה עליו שמיעתו, היה החפץ חיים מדבר דיבורים כאלו יותר בקול, כדי להשמיע לאוזניו את מה שמוציא מפיו, והיה ניתן לפעמים לשמוע את אשר משיח אותו צדיק וקדוש ממעמקי לבו

[על פי "טיב המועדים תנוכה" - עריכה חדשה]

• § • § •

הפענוין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס

בפקס: 15326517922

או ל: o.y.wines@gmail.com

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

'והצליח דרכך'...

התקופה היא תקופת קורונה ומצב בריאותו של הרב לא במיטבו, קבלת הקהל מצומצמת ביותר והגם שאני יכול לבוא ולשוחח עם הרב אין זה לא נעים ולא ראוי להכביד על הרב במצבו.

הייתי צריך להתיעץ בכמה עניינים דחופים שאינם סובלים דיחוי ואני מעצמי איני רוצה להכביד עליו בחולשתו...

עודי מתלבט כיצד לנהוג קיבלתי טלפון מהרב ששאל: "ביום שישי בדרכך הביתה תוכל לקחת אותי לעיר ביתר? יש לנו שמחה משפחתית ואני מתארח בביתר."

"בשמחה ובחפץ לב!!!" השבתי

כמוכן שאספתי את הרב בשעה היעודה ונסענו יחדיו לביתר, בדרך התעניין הרב מעצמו במצבי והיה לנו די זמן לשוחח בנחת מבלי להכביד וכך זימן לי ה' את כל התשובות ופתר לי את כל הספקות על הצד היותר טוב.

הרב התעניין אם אני גר סמוך למקום שהותו בביתר והשבתי שאני גר בירושלים, רק אז תפס הרב את הטעות שלו שהתקשר אלי בטעות במקום אל גיסי שגר בביתר. הרב התנצל שלעולם לא היה מטריח מישהו והוא חשב שהתקשר לגיסי שדר בביתר.

אני מצדי הרגעתי את הרב וסיפרתי לו עד כמה היה דחוף לי לשוחח ויד ההשגחה הייתה בדבר!!!

מה גם שבכל שבת עד לדקה האחרונה אני בהכנות ואילו השבת התארגנתי עם הכל מוקדם כך שאזכה לקבל שבת בנחת בזכות הנסיעה.

עתה התרגשותי הייתה כפולה ומכופלת כאשר התברר שמחמת הבלבול התקשרו אלי לנסיעה.

בדרכי חזרה לירושלים קבלתי שיחה מהרב שאבדוק אם נשכח ברכב תיק קטן, בדקתי ואכן התיק ברכב...

אני כבר בשערי ירושלים ולחזור הלוך חזור שוב עלול לגרום ללחץ בזמנים, אבל יד ההשגחה הייתה גם כאן, קרוב משפחה שהיה בדרכו לשבת התעכב בירושלים באופן לא צפוי ורק עתה עשה את דרכו לביתר. קבענו להיפגש בדרך ומסרתי לידו את התיק שהגיע לרב לפני השבת.

מי שמתבונן רואה כיצד הכל מכוון ומושגח וכאשר מבינים זאת החיים שמחים ומאושרים. בעל המעשה: ח.ס.

הפענוין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס

בפקס: 15326517922

או ל: o.y.wines@gmail.com

הטהור לפני השכינה הקדושה, הקרובה וצמודה עמו תמיד, בלא שום מסך המבדיל או מחיצה המפסקת בינו לבין אביו שבשמים. כמה עדויות נשתמרו מאותם זמנים, מתלמידים שונים ובאי ביתו ששמעו מפי קדשו, כיצד משיח בתומו צדיק. טיב שיחותיו היו הן כלפי שמיא 'בתחוננים ידבר רש' (משלי יח, כג), בבקשות ותפילות לפני השי"ת, והן כלפי עצמו לייסר את לבו בלקח מוסר השכל, ומפרט במה צריך הוא לשוב בתשובה, על פי מה ששפט את עצמו כחוט השערה, כמידתן של צדיקים שנאמר בהם (תהלים ג, ג) "וסביבו נשערה מאד - מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו אפילו כחוט השערה" (ב"ק ג).

הצד השווה שברוב השיחות הללו היה ההודאה שהיה מודה ומהלל לפניו יתברך, והאמונה הפשוטה שהיה אותו צדיק מדבר בה בנהמת ליבו בתמימות שלמה. בעיקר כשהזכיר את ספריו הרבים והטובים שזכה לחבר ולזכות בהם את כל ישראל, ומדבר בתום לבבו שלא כוח ועוצם ידו עשה לו את כל החיל הזה ח"ו, רק הכל מתנות שהעניק לו השי"ת, ומודה לו על כך בכל לב.

בתוך דבריו היו שומעים אותו לאמר: ריבוננו של עולם, כמה מחויב אני להודות לך הרבה, נתת לי ברוב רחמיך וחסדיך מתנה טובה, בחיבור ספר "משנה ברורה", ובחיבור ספר "חפץ חיים", וכן מונה והולך שאר ספרים שחיבר. - ואילו מה אני נתייך לך בהכרת טובה על כל אלו החסדים הרבים והטובים שגמלת עמדי?! וכך היה עובר לייסר את עצמו בשבט לשונו: ישראל מאיר! היכן מידת 'הכרת הטוב' שלך?! ראה נא גם ראה הרחמנות הגדולה שהשי"ת מרחם עליך ואוהב אותך, ומשפיע לך מתנות נאות ויקרות שכאלו, אף אתה חייב לו את נפשך! וצריך להכיר טובה למקום! - וכך היה מתחיל לומר מה שצריך הוא לתקן בכל יום לפי עניינו, ומייסר את עצמו בדברים שמצא בעצמו שלא כהוגן, לפי רום מעלתו.

הנלמד לנו לעניינינו הלכה מתוך מעשה, כמה היתה שלמה מידת ההודאה לפני המקום חזרה בליבו ונפשו של אותו צדיק, שהיה תובע מעצמו שלא להיות 'כפוי טובה' חלילה! - ולא ייחס לעצמו שום הצלחה וגדלות ח"ו, רק תמיד בענוה ושפלות רוח, ובתחושת הכרת הטוב לפניו יתברך, ומה אשיב לך והכל שלך!

[מתוך שיחה לאברכי ישיבת מיר, הכנה לחג הפורים תש"ע]

• § • § •

על דרך שפירשו בספרים הקדושים ברמזי טיב המעשה דשלהי מסכת יבמות (קכא): "תניא, אמר רבן גמליאל, פעם אחת הייתי מהלך בספינה, וראיתי ספינה אחת שנסברה, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה, ומנו? רבי עקיבא".

"וכשעליתי ביבשה, בא וישב ודן לפני בהלכה. אמרתי לו, בני, מי העלך? אמר לי, דף של ספינה נזדמן לי, וכל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי" ע"כ.

רמזו חכמינו ז"ל בטיב מעשה זה, כיצד לעבור ולצלוח את כל גלי החיים הקשים, כדרך שאמר דוד המלך ע"ה על עצמו (תהלים מב, ח) "כל משבריך וגליך עלי עברו". - ולימד לנו רבי עקיבא איך לעבור את כל הגלים והמשברים הללו בשלום? - כאשר "כל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי", כמי שמרכין את ראשו ואומר תודה רבה! ישר כוח!

במקום להרים ראש בעזות כלפי מעלה, ולנסות להילחם נגד הגל בלב מלא תרעומת וטינה נגד 'טיב ההשגחה' ח"ו, הרכנתי ראשי וקיבלתי הכל באהבה, בכל גל וגל נענעתי לו ראשי, כמזדה ומברך לפניו על הרעה כמו שמברך על הטובה (ברכות נד).

• § • § •

אחד מן הנגידים הגדולים והנכבדים שבארצות הברית רכש לעצמו 'מטוס פרטי' מפואר ומשוכלל עבור טיסותיו הרבות לרגלי עסקיו המסופעים, מטוסים אלו תואמים במיוחד עבור בעלי הון 'אנשי עסקים' ופמלייתם, משרתים ויועצים, עורכי דין ומזכירים, שכל צרכיהם מוכנים ומתואמים בבטן המטוס בקפידה, כדי שתהא הטיסה נעימה ונינוחה.

בתהילים הזה לא רק אומרים תהילים אלא לומדים תהילים

ספר תהלים

ספר תהילים זה, היינו אוצר יקר מאוד משנתו של הגר"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א ובו מדורים מגוונים השווים לכל נפש אשר כל אחד ימצא בו אות נפשו. ללמוד התהילים וללמוד מהתהילים

טיב התהילות
ביאור בשפה ברורה ונעימה על כל תיבה ופסוק

טיב המוסר
מקרי מוסר והדרכה בעבודת ה' לאורם של רבותינו המפרשים

טיב הפנינים
אוצרות ופנינים דרך דרוש ורמז

ניתן לחשיב בחתימת הספרים המכוננות המנה ראשית מרוב המפרשים בהגהות רוב שנתן מייזן 02-619414

במהלך אחת הטיסות ארעה פתאום תקלה קשה באחד המנועים, ובתוך דקות אחדות החל פתאום המטוס לקרטע באוויר ולהתנדנד מצד אל צד כעלה נידף בין שמים לארץ. כל יושבי המטוס היו בסכנה גדולה ונתקפו בפחד איום, מכל עבר נשמעו צעקות נוראיות וזעקות שבר. ואף הגביר דגן החל להתכונן לגרוע מכל, בכל רגע אמור היה האווירון לצלול מטה ולהתרסק ארצה לשברי שברים רח"ל.

לפתע תפס היהודי העשיר את גודל השעה הנוראה! הן עומד הוא עתה בדקות האחרונות של חייו! ולא נותרו לפניו כי אם עוד מספר נשימות קצוב... - הוא נזכר בשעה גורלית זו במאמר רבותינו ז"ל (ב"ר יד, ט): "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא! מאי טעמא (תהלים קנ, ו) 'כל הנשמה תהלל קה', כל הנשימה תהלל קה" ע"כ. - כמה עמוקה היא משמעות זה המדרש, כאשר הנשימות שנותרו ספורות אחת לאחת, לפני המוות הנורא!

רק עתה, על סף נשימותיו האחרונות, חדרה לתודעתו גודל חובת הודאתו לבורא ברוך הוא, שאם על כל נשימה צריך לקלס ולהלל, על אחת כמה וכמה בכל הטובות והחסדים העצומים שגמל עמו השם יתברך כל ימי חייו! פתאום התחיל הגביר אף הוא להתפלל ולזעוק מקירות לבו, אך במקום לבכות וליילל באמירת 'וידוי', אשמנו

בגדנו וכו', כדן העומד על שערי מוות... פצח בשיר והלל מקרב לב ונפש על כל החסד אשר גמל עמו השי"ת, כשהוא הולך ומפרט בהתלהבות גדולה את כל הטובות שנעשו לו בימי חייו! ליבו התמלא שבח ותהילה ככל שזוכר יותר ויותר מהמתנות הרבות שהוענקו לו משמים, בבריאות, ומשפחה, בבית ובממון, ובכל שאר קנייני גוף נפש ורוח שזכה להם מיום עמדו על דעתו ועד הלום, ועל הכל נתן שיר ושבחה הלל וזמרה! - כשלבסוף צירף לה בקשה וצעקה על העתיד, להושיעו גם עתה מצרתו הגדולה, כדי שיוכל להמשיך להודות ולהלל!

והנה בדרך פלא התייצב לו פתאום המטוס, והתיישר על מעמדו, ובניסים גדולים עלה בידו של הטייס להמשיך בטיסה המקרטעת עד הנחיתה בשלום!

המקרה הנורא הזה חדר עמוק לעצמותיו, ועשה בו מהפכה אדירה! - באותם דקות שנדמו כנצח של שיר ושבחה לחי עולמים ב"ה, הוא למד על בשרו ועל נפשו את 'טיב ההודאה'! ומאז התהפכה הסתכלות השקפתו בחיים, לראות תמיד בחלק הטוב שנתן לו השי"ת. ובכל תפילת שמונה עשרה אינו שוכח להודות ולשבח לבורא, על כל מה שהעניק לו למן השמונה עשרה הקודם ועד עתה!

ואף אנו נרבה תמיד לספר שבח המקום וקילוסו!

על הברכה יעמדו

לקבלת העלון במייל (דוא"ר) נא לשלוח למייל המצוי"ב

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט

גל.י.פ.ו

קשת הרשת
מיזנוג י"א וקידום מכירות
02-6257948
info@keshet-hareshet.co.il

גרפצ'יק
טל: 02-5002321

לעי"נ בחבור שמואל
מאיר ז"ל בן יבלחטיא
רבי ישראל יצחק
ונלביע י"ח נסלו תנצבה.

לעי"נ מרת חיה
סאסא בת לאה
נלביע י"סיון
תנצבה.

שרה שיינדל
בת טילה רחה
להצלחה בכל
העניינים

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו
הרב יהודה בן שרה שיינדל
והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל
וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

לעי"נ מרת
הינדל בת
משה ירסיוו
ובלומה

לעי"נ יעקב
צבי בן
ישראל

יור"ל ע"י קהילת שבתאי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים | טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוויך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוגינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ ההדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173